

Šikmookej

*Podle anglického originálu “The Chinago”
od Jacka Londona*

Překlad: Jan Bína

Copyright © All wrongs reserved

“Korál přibývá, palma roste, ale člověk odchází.”

Tahitské přísloví

Cho nerozuměl francouzsky. Seděl v přeplněné soudní místnosti, vyčerpaný a unuděný, a naslouchal neúnavným a explozivním proudům francouzštiny, které tu postupně jeden úředník za druhým vyléval do davu. Pro Ah-Choa to bylo všechno jen neutuchajícím nesmyslným žvaněním a vnitřně se opravdu velmi podívoval tuposti těchto Francouzů, kterým trvalo tak dlouho, aby vyšetřili, kdo byl vrahem Chung-Ga, a kteří viníka stejně nebyli schopní stále vypátrat. Všech pět set kuliů na plantážích přesně vědělo, že vrahem byl Ah-San, přesto nebyl Ah-San dosud ani zadržen. Ano, je pravda, že měli všichni kuliové mezi sebou navzájem tichou dohodu o tom, že nebude žádný z nich proti jinému svědčit; ale přece ... toto celé bylo tak jednoduše průhledné, že i Francouzi mohli být schopní dopátrat se, že jejich hledaným mužem byl Ah-San. Blbost Francouzů byla nebetyčná.

Ah-Cho neudělal nic, kvůli čemu by se měl bát. S touto vraždou neměl nic společného. Ano, je pravda, že u ní byl přítomen, a Schemmer, dozorčí na plantážích, se přihnal do baráků okamžitě potom a nachytal ho na místě společně s dalšími čtyřmi či pěti jinými; ale co má být? Chung-Ga měl v těle pouze dvě bodné rány. Bylo nabíledni, že pět nebo šest mužů mohlo těžko zasadit dvě rány. Pokud by každý muž zaútočil pouze jednou, mohli to udělat stejně nanejvýš dva.

K tomuto závěru dospěl Ah-Cho, když on a jeho čtyři společníci lhali, zapírali, mlžili a motali svoje výpovědi před soudem ohledně toho, co se ve skutečnosti stalo. Slyšeli zvuky zabíjení a stejně jako Schemmer běželi na místo, odkud přicházely. Dostali se tam dřív než Schemmer - to je celé. Pravda, Schemmer vypovídal, že ho přilákaly zvuky hádky, když šel náhodou kolem, a že pak stál přinejmenším pět minut venku; a že tedy oni nemohli vstoupit do baráku těsně před ním, protože on stál celou dobu u jediných dveří dovnitř. A co na tom? Ah-Cho a jeho čtyři spoluvězni dosvědčovali, že se Schemmer mýlí. Nakonec je stejně propustí. Nikdo z nich o tom nepochyboval. Pěti mužům nemohl nikdo useknout hlavy za dvě bodné rány. Kromě toho žádný prokletý cizák tu vraždu neviděl. Ale tihle Francouzi, jak ti byli pitomí. V Číně, což Ah-Cho dobře věděl, by policejní soudce jednoduše nařídil, aby je mučili všechny, než by z někoeho pravda vypadla. Mučením se dalo dopátrat pravdy velmi snadno. Jenže Francouzi nikoho nemučili - troubové naivní! Proto se taky nikdy nedozví, kdo zabil Chung-Ga.

Ale Ah-Cho nerozuměl všemu. Anglická Společnost, která vlastnila plantáže, dovezla s velkými finančními náklady k práci na Tahiti pět set kuliů. Akcionáři se dožadovali vyplácení dividend a Společnost dosud žádné nevyplácela; proto také Společnost nechtěla připustit, aby se její draze najatí pracovníci začali navzájem mezi sebou zabíjet. A pak tu také byli Francouzi, nažhavení a odhodlaní uvalit na šikmooké ctnostnou dokonalost francouzského práva. Nebylo nad jednou za čas příkladně konaný proces; krom toho, k čemu byla vlastně dobrá nějaká Nová Kaledonie než k tomu, aby se tam posílali muži do mizérie a bolesti a odměnou jim byl pouze trest za jejich křehkou tělesnou konstituci a lidskost?

Ah-Cho tomuto všemu nerozuměl. Seděl v soudní místnosti a čekal na ten prapodivný rozsudek, který ho spolu s jeho kamarády tak jako tak osvobodí, aby mohli zpátky na plantáže odpracovat si podmínky svých kontraktů. Ten rozsudek už musí brzo zaznít. Jednání se chýlilo ke konci. Tolik mohl vidět. Žádná další svědectví, žádné další nesmyslné žvanění. Francouzští pekelníci už byli unavení a evidentně také čekali na závěrečný verdikt. Vzpomínal při tom čekání na svůj život v době, kdy podepisoval kontrakt a kdy se nalodil na plachetnici směřující na Tahiti. Byly to tehdy velmi těžké časy v jeho pobřežní vísce. Když se tenkrát upsal k práci na pět let v jižních mořích za padesát mexických centů na den, považoval se za dítě štěstěny. Někteří muži z jeho vesnice se v těch dobách lopotili celý rok na deset mexických dolarů a ženy, které celý rok pletly sítě, dostaly pět. V domech majitelů obchodů byly služebné, které za rok služby vydělaly dolary čtyři. A on tam najednou stál s platem padesáti centů za den; za jeden jediný den měl dostat takovou nehoráznou sumu! Co na tom, že práce bude těžká? Na konci pěti let se vrátí domů - tak to stálo v jeho kontraktu - a už nebude muset v životě pracovat. Bude nadosmrťi bohatým mužem, s vlastním domem, ženou a dětmi, které si ho budou vážit. A vzadu za domkem bude mít malou zahrádku, místo meditace a vnitřního klidu, se zlatými rybičkami v malém jezírku, s větrnými zvonečky rozvěšenými po několika stromech a s vysokou zdí okolo, která bude strážit nerušený poklid jeho rozjímání.

Nuže, tři z pěti let si tedy již odpracoval. Už nyní byl se svým dosavadním výdělkem (podle poměrů v jeho vlastní zemi) bohatým mužem a vzdálenost mezi bavlníkovými plantážemi na Tahiti a poklidem očekávaných meditací se scvrkla na pouhá dvě léta. Avšak právě nyní přicházel o peníze kvůli jakési nešťastné lapálii, při které se stal svědkem zabití Chung Ga. Proležel tři týdny ve vězení a za každý z těchto promarněných dnů přišel o padesát centů. Teď snad ale už konečně zazní rozsudek a on se bude moci vrátit do práce.

Ah-Cho byl dvacet dva roky starý. Šťastný, srdečný, dobrácký, veselý. A i když bylo jeho tělo asijsky útlé, jeho tvář byla kulatoučká. Kulatá jako měsíček, vyzařující jemné uspokojení a sladkou vlídnost ducha, naprosto neobvyklou pro jeho krajany. Vnější vzhled také nijak neprotiřekl jeho povaze. Nikdy nepůsobil žádné potíže, nikdy se nemíchal do žádných pří či hádek. Hazardní hry a sázky mu byly cizí. Jeho duše nebyla natolik hrubá, aby mohla v hazardu obstát. Byl naplněn radostí z malých věcí a jednoduchých požitků. Ticho a klid chladné části dne po dřině ve výhni bavlněného pole pro něj představovaly nekonečné uspokojení. Dokázal prosedět hodiny a zírat na osamocenou květinu, filozofuje o mystériích a tajemstvích bytí. Volavka na maličkém srpku písčité pláže, stříbřitý vodotrysk létajících ryb nebo perleťově růžový západ slunce nad lagunou ho dokázaly naplnit až po okraj, který přetékal zapomněním na procesí táhnoucích se únavných dnů a na Schemmerovo ukrutné mrskání.

Schemmer, Karl Schemmer, byl bestií. Brutální bestií. Svůj plat si však zasloužil. Ze všech pěti set otroků dokázal vyždímat i ty poslední ždíbečky sil; protože ve skutečnosti byli otroky všichni, dokud neuplynuly jejich nasmlouvané roky. Schemmer se opravdu nadřel, aby ze všech pěti set potících se těl vysál jejich síly a transmutoval je na žoky načechrané bavlny připravené k exportu. A byla to právě jeho dominantní, neotřesitelná a živočišně pravěká surovost, která mu umožňovala tuto transmudaci provádět. Na pomoc měl pohotově tlustý, kožený pásek, tři palce široký a yard dlouhý, se kterým vždy jezdil a který, vyžadovala-li to situace, mohl zasvištět dolů na nahá, shrbená záda kuliho s ránou připomínající výstřel z pistole. Při jeho pojíždkách zbrázděnými poli bylo slyšet takové rachocení velmi často.

Jednou, na začátku prvního roku smluvní práce, zabil kuliho jedinou ranou pěští. Ne, že by mu přímo tím úderem praskla lebka jako vaječná skořápka, avšak rána byla i tak dostatečně silná, aby zatřásla vším, co bylo uvnitř, a daný muž potom na následky zemřel asi po týdnu nemoci. Ale Číňané si u francouzských dáblů, kteří vládli nad Tahiti, nestěžovali. Byla to jejich věc, aby se měli na pozoru. Schemmer byl jejich problém. To oni se museli vyhýbat jeho hněvu, stejně jako se vyhýbali jedovatým kousnutím velkých stonožek číhajících v trávě nebo schovávajících se v ložnicích baráků za deštivých nocí. Šikmoocí - tak byli nazýváni lenivým ostrovním národem s hnědou pokožkou - dbali na to, aby Schemmera příliš nedráždili. A to jinými slovy znamenalo odevzdávat mu nešizenou plnou míru efektivní lopoty. Ta jedna rána Schemmerovy pěsti znamenala finančně pro Společnost ztrátu tisíců dolarů, přesto se na Schemmerovu hlavu v důsledku toho nikdy žádné trable neslesly.

Francouzi, bez špetky instinktu pro kolonizaci, absolutně bezvýslední ve svém dětském hraní si na rozvoj zdrojů ostrova, byli jen rádi, že anglická Společnost slaví úspěchy. Co je zajímavé nějaký Schemmer a jeho hrůzu nahánějící pěst? Že někdo umřel? Ach, vždyť to byl stejně jen nějaký šikmooký. Navíc ten přece zemřel na sluneční úpal. Vždyť tak to stojí v lékařské zprávě. Je sice pravda, že v celých dějinách ostrova Tahiti zde nikdy nikdo na úpal neumřel, ale právě proto byla smrt toho šikmookého lékařsky jedinečná. Vysvětlení doktora v jeho zprávě hovořilo jasně. Byl velmi upřímný. Dividendy je potřeba vyplácet, jinak by k dlouhé historii nezdarů na Tahiti přibyl jeden další.

Těmhle bílým démonům nešlo rozumět. Ah-Cho seděl v soudní síni, čekal na rozsudek a přemítal o jejich záhadné neproniknutelnosti. Co se dělo za oponou v jejich myslích nikdo netušil. Už pár těch bílých démonů viděl. Všichni byli stejní - vojáci nebo námořníci na lodích, francouzští důstojníci či několik bílých mužů na plantážích včetně Schemmera. Myšlenky v jejich myslích se ubíraly prapodivnými cestami, jejichž směr nechápal. Bez zjevné příčiny se dokázali najednou rozčilit a jejich hněv byl vždycky nebezpečný. V takových momentech byli jako divoká zvířata. Dělali si starosti kvůli nicotnostem a v některých chvílích dokázali vyvinout úsilí, které by umořilo i šikmooké. Jejich nátura nemohla být odlišnější od náтуры šikmookých; neskuteční žrouti, cpali se nesmírně, pili ještě nesmírněji. Šikmooký nikdy nevěděl, kdy je nějaký čin potěší a kdy vyvolá naopak bouři hněvu. Šikmooký to nikdy nedokázal odhadnout. Ta samá věc, která jim jednou byla po chuti, mohla v jiném okamžiku vyprovokovat výbuch vzteku. Za zřítelnicemi těchto bílých démonů byla zástěna, která zakrývala ohniště jejich myšlenek před zraky šikmookých. A aby toho nebylo málo, ještě zde byla ta otřesná efektivita bílých démonů - schopnost udělat věci, schopnost přinutit věci, aby fungovaly, pracovat s pohledem upřeným na výsledek, podřídít všechno plazící se, lezoucí po čtyřech i sílu přírodních živlů samotných jejich vůli. Ano, bílí muži byli podivní i úžasní - a všichni do jednoho démoni. Stačí se podívat na Schemmera.

Ah-Cho se divil, proč trvá tak dlouho zformulovat rozsudek. Ani jeden z mužů sedících u přelíčení na Chung-Ga nevztáhl ruku. Zabil ho sám a vlastnoručně jen Ah-San. Ah-San jej zabil, když nejprve jednou rukou zvrátil hlavu Chung-Ga dozadu drže jej pevně za jeho copánek, a druhou rukou, zezadu, se napřáhl a zabořil nůž do jeho těla. Dvakrát jej bodnul. Tam, v soudní síni, za zavřenýma Ah-Choovými očima se odvíjela scéna této vraždy neustále dokola - hnusné výrazy slovní potyčky létaly sem a tam, sprostoty a urážky dopadaly na ctihodné rodinné předky, kletby se vršily nad dosud nezplozenými generacemi, prudký skok Ah-Sana,

uchvácení Chung-Gaova copánku, nůž, který se dvakrát ponořil do jeho masa, rozražené dveře, útěk Ah-Sana, letící Schemmerův pásek, který zahnal ostatní do kouta, a výstřely z pistole jako Schemmerovo volání o posilu. Ah-Cho se celý třásl, když znovu prožíval tyto okamžiky. Po jedné ráně páskem mu napuchla tvář a přitom zároveň pásek sedřel část jeho kůže. Schemmer poukazoval na tyto opuchliny, když jako svědek u soudu identifikoval Ah-Choa. Teprve nyní se tyto podlitiny ztrácely a přestávaly být viditelné. O půl palce blíž středu tváře a přišel by o oko. A pak Ah-Cho hodil za hlavu všechny tyto události, když se ve své představě rozletěl nad meditační a pokojnou zahrádkou, která bude jeho, až se vrátí zpět do své země.

Seděl s netečným výrazem, když policejní soudce vyhlašoval rozsudek. Podobně netečné byly i tváře jeho čtyř společníků. Zůstaly bez výrazu i potom, co tlumočnick vysvětloval, že těchto pět mužů bylo shledáno vinnými z vraždy Chung-Ga a že Ah-Chow za to zaplatí svou hlavou, Ah-Cho si odpyká dvacet let ve vězení na Nové Kaledonii, Wong-Li dvanáct let, Ah-Tong deset let. Jakékoli rozčilování bylo zbytečné. Dokonce i Ah-Chowova tvář zůstala bez výrazu jako mumie, přestože to byla jeho hlava, kterou měli useknout. Policejní soudce k tomu dodal a tlumočnick přeložil, že tvář Ah-Chowa byla nejhůře napuchlá od Schemmerova opasku a proto bylo možné provést identifikaci natolik přesně, aby, když jeden muž musí zemřít, to mohl být právě Ah-Chow. Skutečnost, že tvář Ah-Choa byla podobně těžce pohmožděná, dokazovala následně, že i on byl přítomen a nepochybně i zapleten do vraždy, což mu vyneslo trest dvaceti let nucených prací. A tak to šlo dál, se stejnou logikou u každého odsouzeného až k deseti letům pro Ah-Tonga. “Nechť je to pro šikmooké ponaučením, které si vezmou k srdci,” zakončil Soud konečně svůj projev, “protože už konečně musí pochopit, že na Tahiti bude zákon naplňován, i kdyby nebeská klenba pukala vedví.”

Pět šikmookých odvedli zpět do vězení. Nebyli ani šokováni, ani zarmouceni. Fakt, že rozsudky byly zcela neočekávané, se úplně shodoval s tím, na co byli při jednání s bílými démony zvyklí. Od nich se mohl šikmooký velmi zřídka nadát čehokoli jiného než neočekávaného. Těžký trest za zločin, kterého se nedopustili, nebyl o nic podivnější než nesčetné jiné výstřednosti bílých démonů. V nadcházejících týdnech Ah-Cho často s lehkým nádechem zvědavosti rozjímal o Ah-Chowovi. Gilotinou, kterou budovali na plantáži, mu měli useknout hlavu. Pro něj nenastanou žádná léta ochabování, žádné zahrádky, žádné meditativní spočinutí. Ah-Cho filozofoval a uvažoval o životě a smrti. Pokud šlo o něj samotného, nebyl nijak znepokojený. Dvacet let bylo prostě jenom dvacet let. Na tu

dobu se od něj vzdálila jeho zahrádka - to bylo celé. Byl mladý a jeho kostmi pronikala asijská trpělivost. Těch dvacet let mohl počkat. Do té doby se jeho vroucí krev ochladí a bude tak i lépe připraven na svoji oázu tiché radosti. Vymyslel si pro ni dokonce i jméno; bude ji nazývat Zahradou jitřního pokoje. Celý den byl velmi šťastný a radoval se z této myšlenky. Dokonce ho inspirovala k formulování morálního pravidla o hodnotě trpělivosti, které dokázalo přinést značnou útěchu především Wong-Limu a Ah-Tongovi. Ah-Chow se o morální pravidla staral pramálo. Jeho hlavu měli useknout v tak krátké době, že nepocítoval potřebu trpělivosti při čekání na tuto událost. Hodně kouřil, dobře jedl, spal dosyta a s pomalým plynutím času si starosti nedělal.

Cruchot byl francouzským četníkem. Zažil dvacet let služby v koloniích od Nigérie a Senegalu až po oblasti jižních moří, avšak ani tato dvacetiletá zkušenost nijak zdatně nevybrousila jeho tupou mysl. Zůstal stále stejně pomalu chápajícím a přitroublým jako za svých selských časů na jihu Francie. Znal disciplínu a strach z autorit. Od Boha dolů až k seržantovi četnictva byla pro něj jediným rozdílem míra otrocky servilní poslušnosti, kterou prokazoval. Přesněji vyjádřeno se seržant v jeho mysli jevil větším Boha vždy kromě nedělí, kdy měli slovo kazatelé. Bůh byl obyčejně nesmírně vzdálený, zatímco seržant byl zpravidla velmi blízko po ruce.

A byl to právě Cruchot, který převzal písemný rozkaz od nejvyššího soudce žalárníkovi nařizující, aby tento úředník předal Cruchotovi osobu jménem Ah-Chow. Nejvyšší soudce ale náhodou právě noc předtím pořádal večeři na počest kapitána a důstojníků francouzského námořnictva. Jeho ruka byla mírně roztřesená, když podepisoval tento příkaz, a oči ho pálily tak příšerně, že ten kus papíru ani nečetl. Stejně to byl jen nějaký šikmooký, kterého vlastní rukou odepisoval. Nevšiml si ani, že zapomněl na poslední písmeno Ah-Chowova jména. Příkaz zněl na jméno "Ah-Cho" a když Cruchot písemnost předložil, předal mu žalárník osobu jménem Ah-Cho. Cruchot tuto osobu posadil do vozu na sedadlo za sebe a za dvě muly a odjel.

Ah-Cho byl rád, že je znovu venku na sluníčku. Seděl za četníkem a zářil na všechny strany. Daleko radostněji a žhavěji než jindy, když v tom si všimnul, že muly míří směrem na jih k Atimaono. Nepochybně pro něj poslal Schemmer, aby ho přivezli zpět. Schemmer ho chtěl zpátky v práci. Velmi dobře, bude tedy řádně pracovat. Schemmer nebude mít nikdy příčinu si stěžovat. Byl horký den. I obchody a dílny přerušily práci. Muly se potily, Cruchot se potil, Ah-Cho se potil. Ah-Cho z nich však snášel horko s největším klidem. Tři roky se plahočil na

sluncem rozžhavené plantáži. Zářil a usmíval se natolik dobromyslně, že i pomalá kolečka Cruchotovy ztuhlé mysli se najednou roztočila překvapením.

“Jseš fakt legrační,” procedil nakonec.

Ah-Cho přikývl a rozsvítil se ještě líbezněji. Na rozdíl od policejního soudce s ním Cruchot mluvil jazykem domorodých tichomořských dělníků “Kanaka”, kterému Ah-Cho, stejně jako všichni prokletí cizáci i ostatní šikmoocí, rozuměl.

“Moc se směješ,” plánil ho Cruchot. “V den jako tenhle by mělo srdce člověka putovat slzavým oudolím.”

“Jsem rád, že jsem venku z vězení.”

“A to ti stačí?” Četník pokrčil rameny.

“Copak to není dost?” zněla odpověď.

“Takže se přece jen neraduješ, že ti useknou hlavu?”

V pohledu Ah-Cho se zajiskřila náhlá zmatenost.

“Proč, vždyť jedu zpět na plantáže do Atimaono pracovat pro Schemmera. A vy mě vezete do Atimaono, nebo ne?”

Cruchot si bezmyšlenkovitě pročísl svoje dlouhé kníry. “Ba, ba,” opáčil konečně a švihl přitom bičem vybočující mulu, “takže ty nic nevíš?”

“Co bych měl vědět?” začal Ah-Cho pociťovat lehké poplašené mrazení. “Copak už mě Schemmer nenechá pro sebe pracovat?”

“Po dnešku těžko.” Cruchot se srdečně rozřehtal. Podařený vtípek. “Vem to tak, po dnešku už asi pracovat moct nebudeš. Člověku se bez hlavy pracuje dost těžko, no ne?” Rýpl šikmoočka do žeber a zahihňal se.

Ah-Cho zachoval klid. Muly zatím překlusaly dobrou horkou míli. Teprve pak promluvil: “Copak mně Schemmer hodlá uříznout hlavu?”

Cruchot se zakřenil a přikývl.

“Ale to je mýlka,” řekl Ah-Cho vážně. “Já nejsem ten šikmooký, který má přijít o hlavu. Já jsem Ah-Cho. Ctíhodný soudce určil, že já mám strávit dvacet let na Nové Kaledonii.”

Četník se chechtal. To byl dobrej fór. Tenhle podařenej šikmookej se snažil přelstít gilotinu. Muly klusaly dál přes kokosový hájek a asi půl míle kolem jiskřícího moře. Pak promluvil Ah-Cho znovu.

“Říkám vám, já nejsem Ah-Chow. Ctihodný soudce neřekl, že mají useknout hlavu mně.”

“Neboj se,” rozpovídal se Cruchot s dobrosrdečným úmyslem vězňovi morálně ulehčit. “Umřít tímhle způsobem, to není nic těžkýho.” Luskl prsty. “To de náramně rychle, raz dva. To není jak viset na jednom konci provazu a kopat kolem sebe a šklebit se a trápit se pět minut. To je jak když zabiješ kuře sekyrkou. Odsekneš mu hlavu a hotovo. No a s chlapem je to stejný. Bum, bác, finito. Ani to nebolí. Na bolest si ani nevzpomeneš. Na nic si nevzpomeneš. Hlava odpadne a nemyslíš už vůbec. Móc dobrý. Tak nějak bych chtěl sám umřít - rychle, aaa ..., rychle. Máš kliku, že budeš moct umřít touhle cestou. Takys moh chytnout lepru a rozpadat se na kousky pěkně pozvolna - dneska prst, zítra palec, pozítřku prst na noze. Taky vím o chlápku vopařeným horkou vodou. Dva dny to trvalo než zhasnul. A jeho řev byl mezitím slyšet na kilometr daleko. Teď si to srovnej se sebou. Pfff! Snadno a rychle! Vuš - nůž ti uřízne krk jak nic. A je po všem. Nůž tě možná i polechtá. Kdo ví? Nikdo, co takhle umřel, vo tom nikdy nic nevyprávěl.”

Poslední slova považoval zjevně za obzvlášť povedenou taškařici a půl minuty na to se pak ještě sám svíjel smíchy. Část jeho veselí byla sice předstíraná, ale bral to jako svoji lidskou povinnost tohohle šikmookého povzbudit a rozveselit.

“Ale já vám říkám - já nejsem Ah-Chow,” trval na svém ten druhý. “Nechci, aby mi usekli hlavu.”

Cruchot se nasupil. Tenhle čínskej otrapa už blbnul fakt trochu přespříliš.

“Já nejsem Ah-Chow ...” začal Ah-Cho.

“Tak dost”, přerušil ho četník. Nafoukl tváře a snažil se ukázat rozlobenost.

“Povídám vám, já nejsem ...” začínal Ah-Cho znovu.

“Budeš držet hubu!” zařval Cruchot.

Potom se mezi nimi na cestě rozhostilo ticho. Z Papeete do Atimaono to bylo dvacet mil. Urazili víc jak polovinu, než se Číňánek opět odhodlal promluvit.

“Viděl jsem vás v soudní síni, když se ctihodný soudce snažil vyšetřit naši vinu,” nakouzl hovor. “Velmi dobře. A teď si vzpomeňte na Ah-Chowa, co mu mají useknout hlavu - pamatujete, že Ah-Chow byl vysoký chlap? Podívejte se na mě!”

Z ničeho nic se postavil a Cruchot uviděl, že je malý. A právě tak náhle se najednou v Cruchotově mysli vynořil obraz Ah-Chowa, ve kterém byl Ah-Chow opravdu vysoký. Pro četníka vypadali všichni šikmoocí stejně, rozlišit je nedovedl.

Jeden jako druhý. Mezi vysokým a malým však rozlišovat uměl. V tom okamžiku si jasně uvědomil, že má vedle sebe na sedadle nesprávného muže. Zarazil muly tak prudce, že oje vozu vystřelila dopředu, až jim nadzvedla ohlávky.

“Vidíte, říkám, že to je omyl,” řekl Ah-Cho a příjemně se usmál.

Ale Cruchot začal uvažovat. Okamžitě zalitoval, že vůbec zastavoval vůz. Nemohl vědět o chybě, které se dopustil nejvyšší soudce, a neměl ani žádnou možnost, jak na ni přijít; věděl ale přesně, že převzal tohoto šikmookého, aby ho odvezl do Atimaono, a že bylo jeho povinností ho do Atimaono dopravit. A co když to byl nesprávný muž a oni mu useknou hlavu? Ach, konec konců to byl stejně jen šikmookej, a co záleží na jednom šikmookém? Navíc to nemusela být ani chyba. Netušil, co se může honit hlavami jeho představených. Ti musí vědět nejlíp, co dělají. Čímpak byl on sám, že se za ně odvažuje přemýšlet? Jednou, kdysi velmi dávno, se pokusil za ně myslet a seržant mu tenkrát řekl: “Cruchote, ty pitomče, tos už zblblnul totálně? Čím rychleji ti to dojde, tím líp si povedeš. Ty, tady nejseš na to, abys myslel; ty máš poslouchat, držet hubu a krok a myšlení nechat nadřízeným, kteří, na rozdíl od tebe, mají mozek.” Při té vzpomínce mu přejel mráz po zádech. Kromě toho, kdyby se otočil zpět do Papeete, zdržel by popravu v Atimaono, a kdyby se pak ukázalo, že se spletl, dostal by důtku od seržanta, který čekal na vězně. A navíc by pak dostal důtku i v Papeete.

Pobídl muly bičem a jel dál. Podíval se na hodinky. Tak jako tak už má půl hodiny zpoždění a seržant se bude určitě zlobit. Popohnal muly do rychlejšího klusu. Čím víc trval Ah-Cho na vysvětlování této chyby, tím se stával Cruchot zatvrzelejším. Poznání, že veze nesprávného muže, mu na náladě nepřidalo. Vědomí, že to nebyla jeho chyba, ho však utvrzovalo v přesvědčení, že špatnost, kterou dělá, je správná. Raději by vědomě asistoval záhubě tuctu nesprávných šikmookých, než aby vyvolal nevoli svého seržanta.

Pokud jde o Ah-Cho, potom co jej četník vzal přes hlavu násadou biče a hlučně mu nařídil, aby držel hubu, nezbylo mu nic jiného než držet hubu. Dlouhá cesta plynula tiše. Ah-Cho uvažoval o podivných způsobech těch cizáckých démonů. Vysvětlit či pochopit je nešlo. To, co prováděli s ním, bylo jen jedním kamínkem z nepochopitelné mozaiky jejich veškerých činů. Nejprve prohlásí za viníky pět nevinných mužů a pak useknou hlavu tomu, kterého předtím oni sami, i přes své zaostalé ignoranství, neuznali hodného více než dvaceti let ve vězení. A nebylo nic, co by proti tomu mohl dělat. Směl jen nečinně sedět a akceptovat vše, co mu tito pánové všeho živého vyměří. V jedné chvíli se ho zmocnila panika a po

celém těle se mu rozlil mrazivý pot; ale nakonec se vzpamatoval a vzchopil. Bojoval usilovně sám se sebou, aby se dokázal se svým osudem smířit. Vzpomínal a opakoval si určité pasáže z traktátu “Yin Chih Wen” (“Pojednání o klidné cestě”); ale místo toho, aby se soustředil, viděl v duchu stále jen svou vysněnou zahradu meditací a vnitřního pokoje. Nejdřív ho to zlobilo, ale nakonec se svému snu poddal, usadil se ve své zahrádce a naslouchal cinkotu větrných zvonečků rozvěšených po několika stromech. A pohleďme! Sedě uprostřed svého snu si najednou vybavil a opakoval pasáže z “Pojednání o klidné cestě”.

Tak příjemně plynul čas až do Atimaono. Muly přiklusaly až k patě popraviště, v jehož stínu stál seržant, kterému pomalu docházela trpělivost. Rychle vyhnali Ah-Choa po žebříku nahoru na podestu. Pod sebou pak uviděl na jedné straně shromážděné všechny kulie z plantáže. Schemmer si usmyslel, že tato událost bude dobrou výchovnou lekcí, svolal kulie z polí a donutil je, aby všichni přihlíželi. Jakmile uviděli Ah-Choa, začali mezi sebou přidušeně mumlat a drmolit. Všichni tu chybu viděli, ale nechali si to pro sebe. Nevysvětlitelní bílí démoni si to asi rozmysleli jinak. Místo života jednoho nevinného muže se rozhodli vzít život jinému nevinnému muži. Ah-Chow nebo Ah-Co - copak to nebylo jedno, který to bude? Sami těmhle bílým psům nikdy nerozuměli o nic víc, než co bílí psi rozuměli jim. Ah-Choovi useknou hlavu, ale oni, jakmile se naplní zbylé dva roky otrocké služby, se vrátí zpátky do Číny.

Schemmer osobně připravoval gilotinu. Byl velmi zručný, a i když gilotinu předtím nikdy neviděl, francouzští úředníci mu vysvětlili princip, jakým funguje. Na jeho návrh také nařídili provést popravu v Atimaono, a nikoli v Papeete. Dějiště zločinu, tak argumentoval Schemmer, bylo nejlepším možným místem pro vykonání trestu, a navíc to bude mít velmi prospěšný vliv na půl tisícovky ostatních šikmookých na plantáži. Schemmer se také dobrovolně nabídl jako popravčí. V této funkci stál nyní na podestě a experimentoval s přístrojem, který vyrobil. Pod gilotinou ležel banánový kmen, šířkou a konzistencí odpovídající krku dospělého muže. Ah-Cho fascinovaně přihlížel. Toče malou klikou vytahoval Němec ostří nahoru na malou věžovou konstrukci, na kterou předtím napnul soustavu lan. Cuknutím za jeden tlustý konec lana pak ostří uvolnil a to sjelo bleskurychle dolů, kde čistě a lehce odkrojilo kus banánového kmene.

“Jak to funguje?” ptal se seržant, který právě vylezl nahoru na podestu.

“Nádherně,” odpověděl Schemmer v radostné euforii. “Podívejte, předvedu vám to.”

Opět vytáhl klikou ostří nahoru, zatáhl za lano a poslal ostří volným pádem dolů na měkký kmen. Tentokrát se ale nezařízlo hlouběji než do dvou třetin tloušťky kmene.

Seržant se zamračil. “Tohle stačit nebude,” procedil.

Schemmer si setřel pot z čela. “Chce to větší zátěž,” zhodnotil situaci. Přešel ke kraji podesty a zakřičel svoje příkazy pro kováře, aby mu přinesli pětadvacetilibrový kus železa. A jak se pak hrbil nad ostřím a snažil se na ně upevnit toto železné závaží, podíval se Ah-Cho na seržanta a pokusil se využít nabízející se příležitosti.

“Ctihodný soudce určil, že má o hlavu přijít Ah-Chow,” začal.

Seržant netrpělivě přikývl. Přemýšlel o patnáctimílové cestě na návětrnou stranu ostrova, kterou měl to odpoledne před sebou, a o Berthe, půvabné míšence a dceři obchodníka s perlami Lafiera, která na něj na konci čekala.

“No a já nejsem Ah-Chow. Já jsem Ah-Cho. Ctihodný žalárník udělal chybu. Ah-Chow je vysoký a já, jak vidíte, jsem malý.”

Seržant si ho spěšně prohlédl a uviděl ten omyl. “Schemmere!” zavolal netrpělivě. “Pojďte sem.”

Němec zabručel, ale zůstal shrbený nad svým dílem, dokud nepřivázal kus železa ke své úplné spokojenosti. “Už je ten váš šikmookej připravenej?” dožadoval se.

“Podívejte se na něj,” zaznělo mu v odpověď. “Je to ten správný šikmooký?”

Schemmer byl překvapen. Pár vteřin příkře nadával a s lítostí si prohlížel svůj vlastnoručně vyrobený aparát, který by tak rád vyzkoušel. “Seržante, pochopte,” rozhoupal se nakonec, “tuhle aféru nemůžeme protahovat donekonečna. Už tak jsem ztratil tři hodiny práce všech těch pěti set Číňánků. Já si nemůžu dovolit ztratit ještě jednou tolik jenom kvůli tomu správnému. Spusťme to představení, ať je to jak chce. Je to jen jeden šikmookej.”

Seržantovi prolétla hlavou dlouhá cesta, která ho čekala, dcera obchodníka s perlami, a zápasil sám se sebou.

“Jestli na to někdo přijde, stejně to padne na Cruchota,” tlačil Němec. “Ale šance, že by se to provalilo je mizivá. Ah-Chow to na každéj pád nikomu vykládat nebude.”

“Na Cruchotovi to určitě nezůstane,” usoudil seržant. “Tohle musel spískat už žalárník.”

“No tak se pohněme z místa tak, jak to je. Nám dávat vinu nemůže nikdo. Kdo taky umí rozpoznat jednoho šikmookýho od druhýho? My jsme pouze vykonali instrukce s tím Číňanem, kterýho nám předali. Kromě toho, já fakt nemůžu těch pět set kuliů uvolňovat z práce podruhý.”

Mluvili spolu francouzsky a Ah-Cho, přestože jim nerozuměl ani slovo, věděl přesně, že nyní určují jeho osud. Věděl také, že rozhodnutí má v rukou seržant. Proto visel úředníkovi na rtech.

“V pořádku,” prohlásil seržant. “Dejte se do toho. Je to jen jeden šikmooký.”

“Vyzkouším to pro jistotu předem ještě jednou.” Schemmer poposunul banánový kmen kousek kupředu pod nůž, který vytáhl na vršek konstrukce.

Ah-Cho si snažil vzpomenout na mravní zásady z “Pojednání o klidné cestě”. “Žij v harmonii a souladu,” přišlo mu na mysl; ale tato poučka byla nepoužitelná. On žít nebude. On zemře. Ne, téhle zásady se přidršet nemohl. “Odpouštěj zlovolným” - ano, ale tady nebyla zlá vůle, kterou by se dalo odpustit. Schemmer a ti ostatní neprováděli nic se zlou vůlí. Pro ně to byl pouhý z dalších pracovních úkolů, který jim byl přidělen. Stejný jako vymýcení džungle, svedení vody do zavodňovacích příkopů, nebo osázení vyčleněných polí bavlníkovými sazenicemi. Schemmer cukl provazem a Ah-Cho zapomněl na “Pojednání o klidné cestě”. Nůž sjel s žuchnutím dolů a čistě odkrojil kus kmene.

“Úžasně!” vykřikl seržant a dokonce si přestal zapalovat cigaretu. “Skvělé, můj příteli.”

Schemmer byl viditelně potěšen takovou chválou.

“Tak pojď Ah-Chowe,” řekl potom tahitsky.

“Ale já nejsem Ah-Chow ...” začal Ah-Cho.

“Zavři kušnu!” zaznělo mu v ústrety. “Jestli ještě cekneš, rozdrťím ti lebku.”

Dohlížitel mu pohrozil zařatou pěstí a tak zůstal potichu. Mělo vůbec cenu protestovat? Tihle cizí démoni si vždycky prosadili svou. Podvolil se, když ho přivazovali ke svislému prknu, které mělo velikost jeho těla. Schemmer utáhl přezky důkladně - tak těsně, že se mu řemeny zaryly bolestivě do masa. Ale nestěžoval si. Bolest nebude trvat dlouho. Cítil, jak se s ním prkno překlápí do vodorovné polohy, a zavřel oči. A v tu chvíli zachytil poslední představu své zahrádky meditací a

vnitřního pokoje. Připadalo mu, jako by v ní seděl. Chladivý větřík rozhoupal zvonečky, které měkce cinkaly na několika stromech. I ptáci ospale štěbetali a z dálky za vysokou zdí sem pronikaly tlumené zvuky vesnického všedního dne.

Pak si uvědomil, že se prkno zastavilo. Svalové napětí a tlak mu prozradil, že leží na zádech. Otevřel oči. Přímo nad sebou spatřil vznášející se nůž, ve kterém se oslnivě odrážely sluneční paprsky. Viděl i připevněnou zátěž a všiml si, že jeden z Schemmerových uzlů povolil a sklouzl. Potom uslyšel ostrý seržantův rozkaz. Ah-Cho chvatně zavřel oči. Nechtěl se dívat na padající nůž. Ale ucítil ho - na jeden jediný rychlý zlomek okamžiku. A v tomto zlomku si vzpomněl na Cruchota a na to, co říkal. Ale Cruchot se mýlil. Nůž nelechtal. Tolik si dokázal uvědomit, než si přestal uvědomovat nadobro.